

בית המשפט המחוזי בחיפה

14 נובמבר 2010
פס"ד

ת"א 454-07 הילה פורת נ' פ.ד פסגות סוכנות לביטוח חיים (1997)
בע"מ, דן פיק, מרדכי שינהאוט

1

כבוד סגן הנשיא גדעון גינת

בפני :

הילה פורת

התובעת:

נגד

1. פ.ד פסגות סוכנות לביטוח חיים (1997) בע"מ
2. דן יהודה פיק
3. זיוה פישלזון - נמחקה
4. מרדכי שינהאוט

הנתבעים:

בשם התובעת: עו"ד אילה סגל-גבסי
בשם הנתבעים: עו"ד אורית הייפרמן ועו"ד שי שולשטיין

פסק דין

תביעת עורכת-דין בגין הפרת זכויות יוצרים במאמרים בנושא הדין המצוי, שנכתבו על ידיה.

א. רקע

1. התובעת, עורכת דין, העוסקת בתחום דיני העבודה ומתמחה בו. היא כותבת ומפרסמת מאמרים מקצועיים, כתבות קצרות על דרך של שאלות ותשובות, ותקצירי פסיקה וחקיקה.

2. הנתבעת 1 הינה סוכנות לביטוח פנסיוני (להלן: "הנתבעת"). אתר האינטרנט שלה כולל, בין היתר, מידע בתחומים משיקים לתחום עיסוקה, ובכלל זאת תחום דיני העבודה <http://www.pdpsagot.co.il>.

הנתבע 2 הינו יו"ר הנתבעת ובעל מניות הרוב בה.
הנתבע 3 הוא מנכ"ל הנתבעת ובעל 10% ממניות החברה.

3. הנתבעת 1 פרסמה באתר האינטרנט שלה מאמרים, כתבות קצרות שעניינן שאלות ותשובות ותקצירי פסיקה וחקיקה בתחום דיני העבודה (להלן: "המאמרים"). כל המאמרים הועתקו, כמפורט להלן בסעיף 7. התביעה נסובה על 173 מאמרים,

בית המשפט המחוזי בחיפה

14 נובמבר 2010
פס"ד

ת"א 454-07 הילה פורת נ' פ.ד פסגות סוכנות לביטוח חיים (1997)
בע"מ, דן פיק, מרדכי שינהאוט

שפורסמו באתר של הנתבעת לאורך תקופה של לפחות שנה עובר למועד הגשת
התביעה (2.5.07). מהות כל אחד ואחד מהמאמרים הינה הצגת הדין הקיים, אם
בעניין שאלה פרטנית, כגון אם התפטרות של עובד עקב הצטרפות לבן זוגו העובד
בחו"ל מזכה בפיצויי פיטורין, אם בעניין שאלה כללית יותר, כגון זכויות העובד
במקרה של חילופי מעבידים.

תולדות המאמרים

4. בשנת 1996 הקימה התובעת יחד עם בעלה, רונן פורת, את ה.פ. פיתוח תוכנה
ומערכות מידע בע"מ. ביום 11.2.99 שונה שמה של חברה זו ל-HPS Ltd (להלן:
"HPS"). HPS עסקה מיום הקמתה ולמצער עד ליולי 2006 במתן שירותי מידע
בתחומי מיסוי ודיני העבודה. זאת, גם לאחר שינוי הבעלות בה בשנת 2000, כפי
שיפורט בסעיף הבא. קהל לקוחותיה של HPS כולל רואי החשבון, מנהלי כספים,
חשבים, יועצי מס ומנהלי כוח אדם. שירות המידע בתחום דיני העבודה נוהל על
ידי התובעת. השירות נקרא "וורקפון". בשנים הראשונות לפעילותו הוא כלל עיתון
פקס שבועי וקבלת מענה טלפוני לשאלות. עיתון הפקס כלל חידושים ועדכונים
בתחום דיני עבודה, ובכלל זאת המאמרים נשוא התביעה. בשלב מסוים, בעקבות
דרישת לקוחות HPS, רוכז המידע, כפי שפורסם בגיליונות השבועיים, בתוכנת
מחשב (עדות התובעת, ח"נ מיום 25.3.09, עמ' 54 לפרט'). מאוחר יותר הועלה
המאגר גם לאינטרנט באתר www.netopro.co.il.

5. ביום 9.11.00 נמכרה HPS ל-קו מנחה שירותי מידע ותקשורת בע"מ (להלן: "קו
מנחה"). באותו יום נחתם הסכם בין התובעת לבין HPS, לפיו התובעת תמשיך
לנהל את שירותי וורקפון, לרבות עריכת הגיליונות השבועיים והכוונה מקצועית
שוטפת של צוות עורכי הדין (נספח ג' לתצהיר עדות ראשית של התובעת). תחילה
המשיכה התובעת בכך במסגרת מתן שירותים ל-HPS כעצמאית ובהמשך (החל
מיום 3.8.04) כשכירה של HPS.

תחת בעלותה של קו מנחה פורסמו החידושים והעדכונים בתחום דיני העבודה
במקביל הן בגיליונות וורקפון וגם ב-"Netopro newsletter", מגזין שבועי בנושאי
דיני עבודה ושכר, מס הכנסה, מע"מ, מיסוי מקרקעין, ביטוח לאומי וכספים

בית המשפט המחוזי בחיפה

14 נובמבר 2010
פס"ד

ת"א 454-07 הילה פורת נ' פ.ד פסגות סוכנות לביטוח חיים (1997)
בע"מ, דן פיק, מרדכי שינהאוט

1 (להלן: "נטופרו"). הגיליונות של נטופרו הופצו באמצעות הדואר האלקטרוני ללא
2 תשלום (עדותו של אייבי מאיר, מנכ"ל HPS לאחר מיזוגה עם חשבים מידע עסקי
3 בע"מ, מיום 25.3.09, ח"נ 64).

4 בשנת 2006 התמזגה HPS עם חשבים מידע עסקי בע"מ. החברה החדשה נקראת
5 חשבים ה.פ.ס. מידע עסקי בע"מ. ביולי 2006 הפסיקה התובעת את עבודתה בה.
6

7 6. בשנת 2006 יצא לאור ספרה של התובעת "דיני העבודה – המדריך המלא",
8 המהווה בעיקרו אוסף של מאמרים, כולל חלק מהמאמרים נשוא התביעה, כפי
9 שפורסמו בגיליונות וורקפון ובגיליונות נטופרו.

עילות התביעה והסעדים המבוקשים

12 7. אין מחלוקת שהמאמרים, כפי שפורסמו באתר האינטרנט של הנתבעת 1, הועתקו
13 מהגיליונות של נטופרו, אשר נשלחו לנתבע 2 על ידי HPS באמצעות הדואר
14 האלקטרוני (ראו המאמרים, כפי שפורסמו באתר האינטרנט של הנתבעת 1,
15 נספחים ט'1 – ט'173 לתצהיר עדות ראשית מטעם התובעת, בהשוואה לגיליונות
16 נטופרו שצורפו כנספחים נ'1 – נ'173 לתצהיר עדות ראשית מטעם הנתבע 2). גם
17 אין מחלוקת שהמאמרים פורסמו מבלי לייחס אותן אל מי שחיבר אותם.

19 8. התובעת טוענת, כי היא זו שחיברה את כל אחד ואחד מהמאמרים. לטענתה,
20 מיום הקמתה של HPS ועד להתפטרותה מעבודתה שם היא ורק היא כתבה את
21 החידושים והעדכונים שפורסמו תחילה רק בגיליונות של וורקפון, בהמשך גם
22 בגיליונות של נטופרו, ובחלקם בסופו של דבר בספר שהוציאה. לטענתה, זכויות
23 היוצרים שלה במאמרים בהיותה המחברת שלהם לא הושפעו משינויי הבעלות ב-
24 HPS בשנת 2000. התובעת, ועל כך אין מחלוקת, מעולם לא נתנה לנתבעים היתר
25 לעשות שימוש במאמרים.

27 9. לטענת התובעת, מעשיהם של הנתבעים מקימים לה כנגדם עילות תביעה בגין
28 הפרת זכות יוצרים, לרבות זכותה המוסרית בכל אחד ואחד מהמאמרים, סה"כ
29 173 הפרות, וגזל של פרי עבודתה. הסעד המבוקש הינו פיצויים בסך המכפלה של

בית המשפט המחוזי בחיפה

14 נובמבר 2010
פס"ד

ת"א 454-07 הילה פורת נ' פ.ד פסגות סוכנות לביטוח חיים (1997)
בע"מ, דן פיק, מרדכי שינהאוט

1 סכום הפיצויים הסטטוטוריים המינימאלי בשל הפרת זכות יוצרים ללא הוכחת
2 נזק (10,000 ₪, לפי סעיף 3א לפקודת זכות יוצרים) ב-173, סה"כ: 1,730,000 ₪.

תמצית טענות הנתבעים

10. טענותיהם החלופיות העיקריות של הנתבעים הינן:

1 (1) המאמרים אינם מוגנים על פי דיני זכויות היוצרים, שכן מדובר בתמצית
2 חדשות משפטיות, הנטולות כל תרומה אישית מצד מי שכתב אותן.

3
4
5 (2) זכויות היוצרים במאמרים אינן שייכות לתובעת. הגליונות של נטופרו מהם
6 הועתקו המאמרים הם מהתקופה בה עבדה התובעת במחלקה המשפטית של
7 HPS כשכירה, כאשר בכפוף לה עבדו עורכי דין נוספים. לאור זאת, טוענים
8 הנתבעים, כי גרסתה לפיה היא זו שכתבה כל אחד ואחד מהמאמרים אינה
9 אמינה, וכי בכל מקרה זכויות היוצרים בהם שייכות ל-HPS, הואיל והם נוצרו
10 במהלך העבודה אצלה ולצורך כך.

11 (3) לא בוצעה הפרה של זכויות יוצרים. מדובר בשימוש הוגן.

12 (4) התובעת מנועה מלתבוע על הפרת זכויות יוצרים. הנתבע 2, מי שיזם ופעל
13 להעתקת המאמרים לאתר האינטרנט של הנתבעת 1, הסתמך בתום לב על
14 מצגים מצד HPS והתובעת לפיהם זכויות היוצרים במאמרים אכן שייכות ל-
15 HPS, ועל קבלת רשות מטעם האחרונה לעשיית שימוש בהם.

16 (5) נסיבות העניין מצדיקות הימנעות מפסיקת פיצויים.

17 (6) אין לחשב את מספר ההפרות לפי מספר המאמרים, שכן יש להתייחס לכל
18 מסכת ההעתקות כמעשה אחד.

19 (7) המאמרים בחלקם חוזרים על עצמם ובחלקם הופרדו ליצירות נפרדות באופן
20 מלאכותי, כך שבפועל מדובר ב-47 הפרות לכל היותר.

21 (8) העדר עילה להטלת אחריות אישית על הנתבע 3.

בית המשפט המחוזי בחיפה

14 נובמבר 2010
פס"ד

ת"א 454-07 הילה פורת נ' פ.ד פסגות סוכנות לביטוח חיים (1997)
בע"מ, דן פיק, מרדכי שינהאוט

ב. דיון

השאלות שבמחלוקת

11. המחלוקות בין הצדדים מעלות שרשרת שאלות, כאשר כל שאלה מותנית בתשובה חיובית לשאלה שקדמה לה. זאת כדלקמן:
- (1) האם המאמרים מוגנים בזכות יוצרים?
- (2) האם התובעת הינה בעלת זכות היוצרים, לרבות הזכות המוסרית, בכל אחד מהמאמרים?
- (3) האם הופרו זכויות היוצרים במאמרים?
- (4) האם קמה לנתבעים הגנה?
- (5) מה גובה הנזק?
- (6) מה מידת האחריות לנזק של כל אחד מהנתבעים?

הדין החל

12. השאלות שבמחלוקת, כפי שפורטו לעיל, מעלות שאלות מתחום דיני זכות היוצרים. על רקע שינוי החקיקה בתחום במהלך המשפט, הרי שעל מנת להשיב עליהן נדרש תחילה לדון בשאלת הדין החל.
- התביעה הוגשה ביום 2.5.07. במועד זה ועד ליום 25.5.08 נושא זכות היוצרים וההגנה עליה הוסדר בחוק זכות יוצרים, 1911, שהינו חוק אנגלי, Copyright Act, 1911, אשר הוחל בישראל מכוח דבר המלך על חוק זכות יוצרים (הטלתו על ארץ ישראל) 1924, וכן בפקודת זכות יוצרים 1924, המנדטורית, כפי שתוקנו במהלך השנים (להלן: "הדין הקודם").
- ביום 25.11.07 פורסם ברשומות (בס"ח תשס"ח מס' 2119, עמ' 38) חוק זכות יוצרים, תשס"ח – 2007 (להלן "החוק"), שנועד להחליף את החקיקה הקיימת בחוק חדש ועדכני במטרה להשיג את האיזון הראוי בין הצורך ביצירת תמריץ הולם ליצירה לבין אינטרסים אחרים של טובת הציבור (ראו דברי ההסבר לחוק, הצ"ח 196, תשס"ה, עמ' 1116). על פי הוראת סעיף 77 לחוק, הוא נכנס לתוקף שישה חודשים מיום פרסומו, היינו ביום 25.5.08.

בית המשפט המחוזי בחיפה

14 נובמבר 2010
פס"ד

ת"א 454-07 הילה פורת נ' פ.ד פסגות סוכנות לביטוח חיים (1997)
בע"מ, דן פיק, מרדכי שינהאוט

1 החוק ביטל את חוק זכות יוצרים, 1911 ואת מרבית סעיפי פקודת זכות יוצרים,
2 ובכללם הסעיפים עליהם נסמכת בחלקה התביעה כאן. בסעיף 78 לחוק נקבעו
3 הוראות מעבר. אלה הרלבנטיות לתביעה דנן, קובעות כדלקמן:

4 "(א) הוראות חוק זה יחולו גם לגבי יצירה שנוצרה לפני יום התחילה, בכפוף
5 להוראות סעיפים קטנים (ב) עד (ז).

6 "(ב) זכות יוצרים לפי הוראות פרק ב' לחוק זה לא תהא ביצירה שערב יום
7 התחילה לא היתה בה זכות יוצרים לפי הוראות הדין שחלו לגביה ערב
8 היום האמור (בסעיף זה – הדין הקודם)...

9 "(ג) על פעולה ביצירה שנעשתה לפני יום התחילה לא יחולו הוראות פרק ח'
10 לעניין הפרה של זכות יוצרים או זכות מוסרית ולעניין תרופות, וימשיכו
11 לחול לגביה, לעניינים אלה, הוראות הדין הקודם; ואולם, פעולה כאמור
12 שאינה מהווה הפרה של זכות יוצרים או זכות מוסרית לפי הוראות חוק
13 זה, לא תהיה לגביה זכות תביעה לפי הוראות הדין הקודם.

14 ...

15
16 "(ה) הוראות סעיפים 33 עד 36 לא יחולו על יצירה שנוצרה לפני יום התחילה,
17 וימשיכו לחול לגביה לעניין זה הוראות הדין הקודם...

18 "(ו) הוראות סעיף 37 לא יחולו על העברת זכות יוצרים שנעשתה לפני יום
19 התחילה או על רישיון שניתן לגבי זכות יוצרים לפני היום האמור,
20 וימשיכו לחול לגביהם לעניין זה הוראות הדין הקודם...".

21 עניינם של סעיפים 33 עד 36 לחוק הינו הבעלות בזכות יוצרים. עניינו של סעיף 37
22 לחוק הינו העברת זכות יוצרים והענקת רישיון. עניינים אלה הוסדרו בדין הקודם
23 בסעיף 5 לחוק זכות יוצרים, 1911.

24
25 13. על פי הוראות המעבר, הרי שעם כניסת החוק לתוקף, זכות התביעה בגין פעולה
26 ביצירה, שנעשתה קודם לכן, בעילה של הפרת זכות יוצרים או זכות מוסרית,
27 מותנית בשלושה תנאים: התנאי הראשון הינו, שהיצירה היתה מוגנת לפי הוראות
28 הדין הקודם; התנאי השני הינו שהפעולה מהווה הפרה של זכות יוצרים או של
29 זכות מוסרית לפי הוראות הדין הקודם; התנאי השלישי הינו שהפעולה מהווה
30 הפרה של זכות יוצרים או של זכות מוסרית לפי הוראות החוק.

בית המשפט המחוזי בחיפה

14 נובמבר 2010
פס"ד

ת"א 454-07 הילה פורת נ' פ.ד פסגות סוכנות לביטוח חיים (1997)
בע"מ, דן פיק, מרדכי שינהאוט

לגבי קביעת הבעלות בזכות יוצרים או קיומו של היתר לעשות ביצירה פעולות
שיוחדו לבעלים, חל הדין הקודם.

האם המאמרים מוגנים בהגנת זכות יוצרים

14. הן על פי הדין הקודם והן על פי החוק מוענקת הגנה לחמישה סוגים של יצירות:
יצירה ספרותית, יצירה אמנותית, יצירה דרמטית, יצירה מוסיקלית ותקליט
(סעיפים 1 ו-19 לחוק זכות יוצרים, 1911, סעיפים 4(א)1 ו-4(א)2 לחוק).
המונחים הנ"ל, ברובם, מוגדרים בכל אחד מהחוקים על דרך הריבוי (סעיף 35
לחוק זכות יוצרים, 1911 וסעיף 1 לחוק). מאמרים מעצם טיבם הינם יצירה
ספרותית.

ההגנה מוענקת ליצירה מקורית בלבד. החוק קובע זאת מפורשות, כפי שקובע גם
המקור האנגלי של חוק זכות יוצרים, 1911 בסעיף 1. דרישת המקוריות כתנאי
להיותה של יצירה בת הגנה, אף שהינה בגדר דרישה בסיסית, אמנם נשמטה מן
התרגום העברי, אולם בית המשפט פירש את סעיף 1 על פי המקור האנגלי (רע"א
2687/92 דוד גבע נ' חברת וולט דיסני, פ"ד מח(1), 251, 258 (1993)).

"מקוריות" התפרשה בפסיקה כיצירה עצמאית, להבדיל מהעתקה. "אין צורך
בחדשנות, וכן: מבחינה איכותית לא נדרשת אלא רמה נמוכה ביותר של ביטוי
אישי" (רע"א 2687/92 דוד גבע נ' חברת וולט דיסני, פ"ד מח(1), 251, 258 (1993)).

15. המאמרים, כפי שצויין לעיל, עוסקים בהצגת המצב המשפטי הקיים בסוגיות
הנוגעות ליחסי עובד מעביד. הם בעיקרם תקצירי פסיקה, חקיקה והסכמים
קיבוציים חדשים. לרוב, הם נטולי הבעת דעה אישית של המחבר. למשל: תקציר
פס"ד מיום 27.11.03 בעניין פיצוי למועמד שלא התקבל לעבודה (מאמר 1), עיקרי
חוק גיל פרישה, התשס"ד-2004 (מאמר 37), הסכם קיבוצי כללי בענף הסיעוד
מיום 27.12.04 (מאמר 173). בנוסף כוללים המאמרים ריכוז של הוראות חוק ו/או
הלכות בנוגע למצבים שונים שעשויים להיווצר במקומות עבודה (כגון: המשמעות
של הפרות משמעת חמורות (מאמר 9), היעדרות עובד עקב תאונה (מאמר 40),
המשמעות הכספית של פיטורי אישה בהריון (מאמר 111). בחלק מהמאמרים
הצגת הדברים נעשית על דרך תשובה לשאלה הכוללת סיפור מעשה (לדוגמא:
מאמר 50, מאמר 83, מאמר 145).

בית המשפט המחוזי בחיפה

14 נובמבר 2010
פס"ד

ת"א 454-07 הילה פורת נ' פ.ד פסגות סוכנות לביטוח חיים (1997)
בע"מ, דן פיק, מרדכי שינהאוט

1 מידת המקוריות בכל מאמר היא שונה. אך גם המאמרים, שאינם אלא סיכום של
2 פס"ד או תמצית של חוק, עונים לדרישת המקוריות בהיותם פרי מאמץ אישי, גם
3 אם במידה מעטה, של המחבר.
4 יתכן שניתן לראות במאמרים מהסוג האחרון ידיעות חדשותיות, כפי שטוענים
5 הנתבעים. ואכן עובדות וחדשות היום אינם מוגנים בזכות יוצרים, אולם דרך
6 ביטוי, ככל שהיא עומדת בהגדרת המונחים "יצירה" ו"מקורית" מוגנת. אופן
7 התמצות, דרך הצגת הדברים, צורת הניסוח וברירת המילים מהווים ביטוי מקורי
8 בכתב של החדשות.

הבעלים של זכויות היוצרים

11 16. זכות יוצרים מורכבת משתי זכויות משנה: זכות כלכלית-חומרית, המקנה לבעליה
12 בלעדיות לגבי שימושים פומביים ומסחריים ביצירה, וזכות מוסרית (הנקראת גם
13 "זכות אישית"), שתכליתה הגנה על הזיקה האישית שיש ליוצר ליצירתו. עד לשנת
14 1981 זכות יוצרים על פי המשפט הישראלי כללה את הזכות הכלכלית-החומרית
15 בלבד. סעיף 1(2) לחוק זכות יוצרים, 1911 מגדיר "זכות יוצרים" על דרך רשימת
16 שימושים פומביים ומסחריים. בשנת 1981 הורחב היקפה של זכות היוצרים
17 ונכללה בה גם הזכות המוסרית על ידי תיקון פקודת זכות יוצרים, שהוסיף
18 לפקודה את סעיף 4א. לעניין תוכן הזכות המוסרית קובע סעיף 4א לפקודת זכות
19 יוצרים כדלקמן:

20 "(1) מחבר זכאי ששמו ייקרא על יצירתו בהיקף ובמידה המקובלים.

21 "(2) מחבר זכאי שלא ייעשה כיצירתו כל סילוף, פגימה או שינוי אחר, או כל
22 פעולה שיש בה משום הפחתת ערך ביחס לאותה יצירה, העלולה לפגוע
23 בכבודו או בשמו של מחברה".

25 17. המאמרים נכתבו בעבור HPS. ככלל, מחבר יצירה הוא הבעלים הראשון של זכות
26 היוצרים בה. אולם, מקום בו היצירה חוברה בעבור אחר, כפי שארע כאן, יש לכך
27 חריגים. הזכות המוסרית, לעומת זאת, היא לעולם של המחבר. כך הן לפי הדין
28 הקודם והן לפי החוק.

29 הדין הקודם:

30 סעיף 5 לחוק זכות יוצרים, 1911:

בית המשפט המחוזי בחיפה

14 נובמבר 2010
פס"ד

ת"א 454-07 הילה פורת נ' פ.ד פסגות סוכנות לביטוח חיים (1997)
בע"מ, דן פיק, מרדכי שינהאוט

1 (1) בהתחשב עם הוראות חוק זה, יהא מחברה של יצירה הבעל הראשון של
2 זכות היוצרים בה: בתנאי –

3 (א) ...

4 (ב) אם היה המחבר עובד אצל אדם אחר עפ"י חוזה שירות או
5 שוליות והיצירה נעשתה תוך כדי עבודתו אצל אותו אדם הרי,
6 באין הסכם הקובע את ההיפך, יהא האדם שהעביד את המחבר
7 הבעל הראשון של זכות היוצרים, אלא שאם היתה היצירה מאמר
8 או איזה חבור אחר בעתון, במגזין או במכתב עת כיוצא בזה, הרי,
9 אם אין הסכם הקובע את ההיפך, יהא דינה של היצירה כאילו
10 שמורה למחבר הזכות למנוע את פרסום היצירה שלא כחלק
11 מעתון, ממגזין או ממכתב עת כיוצא בזה".

12
13 סעיף 4 לפקודת זכות יוצרים 1924 לעניין הזכות המוסרית קובע:
14 (4) זכותו של מחבר לפי סעיף זה לא תהיה תלויה בזכותו החומרית באותה
15 יצירה, והיא תעמוד לו אף לאחר שזכות זו, כולה או מקצתה, הועברה
16 לאחר.

17
18 החוק:

19 סעיף 34 לחוק:

20 "מעביד הוא הבעלים הראשון של זכות היוצרים ביצירה שנוצרה על ידי עובדו
21 לצורך עבודתו ובמהלכה, אלא אם כן הוסכם אחרת".

22 סעיף 35 לחוק:

23 "ביצירה שנוצרה לפי הזמנה, הבעלים הראשון של זכות היוצרים בה, כולה או
24 חלקה, הוא היוצר אלא אם כן הוסכם אחרת בין המזמין והיוצר במפורש או
25 במשתמע".

26 סעיף 45 לחוק:

27 (א)....

28 (ב) הזכות המוסרית היא אישית ואינה ניתנת להעברה, והיא תעמוד ליוצר אף
29 אם אין לו ביצירה זכות יוצרים או אם העביר את זכות היוצרים ביצירה, כולה או
30 חלקה, לאחר".

בית המשפט המחוזי בחיפה

14 נובמבר 2010
פס"ד

ת"א 454-07 הילה פורת נ' פ.ד פסגות סוכנות לביטוח חיים (1997)
בע"מ, דן פיק, מרדכי שינהאוט

המשותף לדין הקודם ולחוק הינו, שביחסים בין עובד למעביד או בין נותן שירות למקבל שירות, יש עדיפות להסכם המסדיר את זכויות היוצרים. הזכות המוסרית בכל מקרה נותרת בידי המחבר.

במקרה הנדון חל הדין הקודם לפיו, בהעדר הסכם זכויות היוצרים הם של המעביד, אולם עדיין שמורה למחבר הזכות למנוע את פרסום היצירה שלא כחלק מעיתון, ממגזין או ממכתב עת. המסקנה היא, כי בכל הנוגע למאמרים של התובעת, הרי שבין אם היה הסכם בינה לבין HPS לעניין זכויות היוצרים בהם ובין אם לאו, פרסומם שלא כחלק מעיתון, ממגזין או מכתב עת ללא רשותה מהווה פגיעה בזכויותיה (האם פרסום באתר אינטרנט נכלל בהגדרת פרסום בחוק זכויות יוצרים, 1911?). כמו כן הזכות המוסרית בהם היא שלה.

בפועל היה הסכם בין התובעת לבין HPS ביחס למאמרים של התובעת, אשר קבע, תחת הכותרת "קניין רוחני", כי הם קניינה הבלעדי (סעיף 8 להסכם מיום 9.11.10, נספח ג' לתצהיר עדות ראשית מטעם התובעת; סעיף 12 להסכם מיום 3.8.04, נספח ו' לתצהיר עדות ראשית מטעם התובעת).

לטענת הנתבעים, ההסכם ניתן לפרשנות, כך שהוא מתייחס לעותק הפיזי של יצירות התובעת. הם מוצאים תמיכה בטענתם בעדותו של אייבי מאיר, מנכ"ל HPS לאחר מיזוגה עם חשבים מידע עסקי בע"מ, לפיה לדעתו זכות היוצרים בגיליונות של נטופרו שייכים ל-HPS (עמ' 68 לפרט' מיום 25.3.09). דין הטענה להידחות. הפרשנות המוצעת על ידי הנתבעים חסרת כל היגיון וגם אינה עולה בקנה אחד עם לשון הכותרת "קניין רוחני". אין בעדותו של מאיר לסייע לנתבעים, הואיל והוא החל לעבוד ב-HPS ביולי 2006 במקביל לעזיבתה של התובעת, ועל פי עדותו, הידע שלו לגבי החברה מתחיל במועד זה (עמ' 72 לפרט' מיום 25.3.09).

18. זכויות היוצרים לרבות הזכות המוסרית במאמרים שנכתבו על ידי התובעת הם, איפוא, של התובעת. השאלה שנותר לברר הינה, האם המאמרים נשוא התביעה חוברו על ידי התובעת.

לפי עדות התובעת, היא ורק היא כתבה את המאמרים בתחום דיני העבודה מיום הקמתה של HPS ועד להתפטרותה מעבודתה שם. התובעת תיארה בעדותה את תהליך כתיבת המאמרים ואת חלוקת העבודה בינה לבין עורכי הדין שעבדו בכפוף

בית המשפט המחוזי בחיפה

14 נובמבר 2010
פס"ד

ת"א 454-07 הילה פורת נ' פ.ד פסגות סוכנות לביטוח חיים (1997)
בע"מ, דן פיק, מרדכי שינהאוט

לה, לפיה לא היה להם חלק בכתיבה עצמה (עמ' 29 – 34 לפרט' מיום 25.3.09).
עדות התובעת נתמכת בהסכם בדבר זכויות היוצרים, בחומר שהופק על ידיה
בעבור HPS, בספר שלה, שמהווה אוסף של חלק גדול מהמאמרים ואחרים דומים,
ובהעדר ראיה סותרת.

האם הופרו זכויות היוצרים במאמרים?

19. המאמרים הועתקו ופורסמו באתר האינטרנט של הנתבעים ללא הסכמתה של
התובעת וללא ציון שמה.

העתקה של יצירות וכן העמדה של יצירה לרשות הציבור הן פעולות שהזכות
לעשותן ביצירה נתונה באופן בלעדי לבעלים של זכות היוצרים בה. לפיכך, עשיית
פעולות אלה בלא רשותו של בעל זכות היוצרים מהווה הפרה של הזכות, אלא אם
כן הן נופלות בגדר החריג של שימוש הוגן.

הדין הקודם מנה רשימה סגורה של שימושים הוגנים כאמור (סעיף 2(1) לחוק
זכות יוצרים, 1911), כאשר המגמה בפסיקה היתה להעניק להם פרשנות מרחיבה
(ראו ע"א 8393/96 **מפעל הפיס נ' The Roy Export Establishment Company**, פ"ד
נד(1) 577, (17.2.00), בעמ' 596). סעיף 19 לחוק, לעומת זאת, קובע רשימה פתוחה
של שימושים מותרים, תוך פירוט רשימת שיקולים, הניתנת להרחבה בכל מקרה
על פי נסיבותיו, לבחינת הוגנות השימוש. כך, בזאת הלשון (ההדגשה הוספה):

"(א) שימוש הוגן ביצירה מותר למטרות **כגון אלה**: לימוד עצמי, מחקר,
ביקורת, סקירה, דיווח עיתונאי, הבאת מובאות, או הוראה ובחינה על ידי
מוסד חינוך.

"(ב) לצורך בחינה של הוגנות השימוש ביצירה לעניין סעיף זה, יישקלו, בין
השאר, כל אלה:

- (1) מטרת השימוש ואופיו;
- (2) אופי היצירה שבה נעשה השימוש;
- (3) היקף השימוש, מבחינה איכותית וכמותית, ביחס ליצירה
בשלמותה;
- (4) השפעת השימוש על ערכה של היצירה ועל השוק הפוטנציאלי שלה.

"(ג) השר רשאי לקבוע תנאים שבהתקיימם ייחשב שימוש לשימוש הוגן."

בית המשפט המחוזי בחיפה

14 נובמבר 2010
פס"ד

ת"א 454-07 הילה פורת נ' פ.ד פסגות סוכנות לביטוח חיים (1997)
בע"מ, דן פיק, מרדכי שינהאוט

לפי עדותו של הנתבע 2, המאמרים מבחינתו היו "כמו איזה פרח בתוך האתר" (ח"נ מיום 20.5.09, עמ' 83 לפרט'). האתר הוא אמצעי שיווקי של הנתבעת, ולכן ברור, כי כל "קישוט" בו נועד לתרום לעסקיה. מסקנה זו מתחזקת נוכח כמות המאמרים שהועתקו וייחוסם שלא כדין לנתבעת 1. בנסיבות אלה, הרי שלא מדובר בשימוש הוגן, ועל כן יש בהעתקה משום הפרה של זכות היוצרים. פרסום המאמרים מבלי לייחס אותם לתובעת מהווה, בנוסף לכך, הפרה של הזכות המוסרית.

האם התובעת מנועה מלתבוע?

20. בגיליונות של נטופרו מהם הועתקו המאמרים צויין, כי זכויות היוצרים שייכות ל-HPS. התובעת העידה שנוכח ההסכם שהיה לה עם HPS, לא מצאה צורך לציין, כי למעשה היא בעלת זכויות היוצרים במאמרים (ח"נ מיום 25.3.09, עמ' 9-10 לפרט'). ספק אם יש בכך מצג שווא, אך גם אם כן, הרי שלא השתכנעתי, כי הנתבעים הסתמכו עליו. לא הוכחה טענתם בדבר קבלת רשות מ-HPS. לפי סעיף 5(2) לחוק זכות יוצרים, 1911 היתר לשימוש בזכות יוצרים היה טעון, לכאורה, מסמך בכתב. למרות זאת, ישנן אסמכתאות לכך שניתן לתת רישיון גם בעל פה, בהתנהגות ובמשתמע (ראו: ט' גרינמן, **זכויות יוצרים** (כרך ב', מהדורה שניה, תל-אביב 2009), עמ' 555, הע"ש 39 ופסקי הדין המאוזכרים שם; להלן: "**גרינמן**"). לפיכך, העדר מסמך כתוב לכשעצמו, אין בו כדי לשלול קבלת היתר לשימוש. אולם, בענייננו ראוי לזכור, כי על פי תנאי השימוש בגיליונות נטופרו, אליהם מופנה הקורא, המשתמש מתחייב, בין היתר, שלא להעתיק או לפרסם את המידע, בין בתמורה ובין שלא בתמורה, ללא הסכמתה מראש ובכתב של HPS (ת/1). במצב דברים זה, העדר מסמך כתוב פועל כנגד הנתבעים.

גובה הנזק

21. בשים-לב להוראות המעבר שבסעיף 78(ג) לחוק זכות יוצרים התשס"ח-2007 יש, כאמור, להידרש לס' 3א לפקודת זכות יוצרים 1924, הקובע, לעניין הזכות הכלכלית, סכום סטטוטורי על כל הפרה, הנע בין 10,000 ש"ח לבין 20,000 ש"ח, כפיצוי ללא הוכחת נזק. ראו בהקשר זה: עמית אשכנזי, **פיצויים ללא הוכחת נזק**, ב"יוצרים זכויות קריאות בחוק זכות יוצרים" עורכים מיכאל בירנהק גיא פסח,

בית המשפט המחוזי בחיפה

14 נובמבר 2010
פס"ד

ת"א 454-07 הילה פורת נ' פ.ד פסגות סוכנות לביטוח חיים (1997)
בע"מ, דן פיק, מרדכי שינהאוט

שריגים ליאון 2009, עמ' 573 טכסט לה"ש 4 ו-7. בית-המשפט אינו אמור לחרוג
מגבולות הרף התחתון והרף העליון של הפיצוי הסטטוטורי שנקבע: ע"א 3616/92
דקל שרותי מחשב להנדסה (1987) נ' חשב היחידה הבין-קיבוצית לשרותי ניהול
אגודה שיתופית חקלאית (כיום: חשב אגודה שיתופית בע"מ), פ"ד נא(5), 337 ,
352 (1997). על מנת להכריע את סכום הפיצוי בין הגבולות הנ"ל, על בימ"ש לשקול
מבחנים לקביעת גובה הפיצוי. ביניהם יש להביא בחשבון שיקולים כגון עוצמת
ההפרות, מספרן ומשכן, סוג היצירה, אשמתו של המפר, גודלו של העסק המפר,
ואין לראות בכך רשימה סגורה (שם, בעמ' 352-353). ראו בהקשר זה גם: ע"א
(מח' ת"א) 779/77 אקו"ם נ' חב' אהרן ברמן אמרגן פסקים (מי) תש"ס (1) 441 ;
אז' שלום י-ם 214428/99 אקו"ם נ' עמר יצחק ; ת"א (חי') 18070/07 אקו"ם נ'
אחים שרבט, יעקב גבאי , 28.12.07, השו' ג'אדה בסול , סעיף 16. בבוא בית
המשפט לפסוק פיצויים, אין עליו לספור את מספר ההפרות שאירעו אלא את
מספר סוגי הזכויות שנפגעו, ובלשון בימ"ש (השו' י' דנציגר): "סוג הזכות
שנפגעה": רע"א 4148/09 אקו"ם, אגודת קומפוזיטורים, מחברים ומו"לים
למוסיקה בע"מ נ' יום טוב (טוביה) חדד, תק-על 2009(3), 1498 , 1500 (2009).
ראו גם הדברים שאמרתי (בהסכמת חבריי להרכב) ב-ע"א (חי') 4886/99 אקו"ם נ'
מאי מסעדות, 4.10.2000, http://www.nevo.co.il/psika_word/mechozi/m994886.doc,
שם, סעיפים 3 עד 10. יש להתחשב, איפא, בעוצמת ההפרות, מספרן, העובדה
שמדובר בבעלת זכויות אחת ובאשמתם הברורה של המפירים.

22. בנסיבות העניין הפגיעה הברורה והבולטת הינה בזכות המוסרית. המאמרים
פורסמו באתר של הנתבעת 1 תחת שמה וללא ציון שמה של התובעת. הנזק הוא
אינהרנטי להפרה. בהתאם לכך קובע סעיף 4(א)(5) לפקודת זכות יוצרים, כי
בתביעה בגין פגיעה בזכות המוסרית זכאי המחבר לפיצויים בסכום שיקבע בית
המשפט לפי נסיבות המקרה, אף אם לא הוכיח נזק ממון. מוקד תשומת הלב של
הזכות האישית הוא בהגנה על המוניטין. יכול ויהיו לכך גם השלכות כלכליות (י'
ויסמן "הזכות האישית (droit moral) בדיני זכות יוצרים, מחקרי משפט ז'
(תשמ"ט), 51, 52.

ספק אם בנסיבות העניין נגרם נזק כלכלי ישיר. הגיליונות של נטופרו מהם
הועתקו המאמרים הופצו ללא תשלום. ניתן להניח, כי האתר של הנתבעת 1,

בית המשפט המחוזי בחיפה

14 נובמבר 2010
פס"ד

ת"א 454-07 הילה פורת נ' פ.ד פסגות סוכנות לביטוח חיים (1997)
בע"מ, דן פיק, מרדכי שינהאוט

שעיסוקה הוא בתחום הביטוח והפנסיה, אינו מהווה בפועל מקור לבירור שאלות
בתחום דיני העבודה. התועלת במאמרים מבחינתה, כך נראה, היתה בתרומתם
ליצירת רושם של מקצועיות ורצינות. למעשה, התובעת לא טענה לנזק. מסיכומיה
עולה, כי די בהפרת זכות היוצרים כדי להקים זכות לפיצויים ללא הוכחת נזק.
למרות שאין זה תנאי הכרחי לעצם הזכות לקבלת פיצוי, הרי "ראוי" שהתובע
יביא מקצת ראיות לשם הדרכת שיקול דעתו של בית המשפט הבא לקבוע שיעור
הפיצוי (ע"א 3616/92 דקל שירותי מחשב להנדסה (1987) נ' חשב היחידה הבין-
קיבוצית לשירותי ניהול אגודה שיתופית חקלאית, פ"ד נא(5), 337, בעמ' 351,
גרינמן, 778). הדבר לא נעשה כאן.

נזק כלכלי עקיף, כאמור, מגולם בפיצויים בגין הפגיעה בזכות המוסרית.
יוער: הערך העיקרי של כל אחד מהמאמרים הוא בהיותו חלק ממאגר של מידע
בתחום דיני העבודה. לא בכדי הלקוחות של HPS ביקשו את הקמת המאגר. לפי
סעיף 56(ג) לחוק יש לראות בהפרות המתבצעות "במסכת אחת של מעשים"
כהפרה אחת. נוכח הערך העיקרי של המאמרים כמאגר, נראה כי ניתן להתייחס
לשרשרת ההפרות כמסכת אחת של מעשים. הדין הקודם, שהוא הדין החל כאן
לעניין הפיצויים, אינו כולל הוראה דומה לפיה יש לראות במסכת מעשים אחת
כהפרה אחת. אולם, ניתן לראות בכך נסיבות המצדיקות הימנעות מפסיקת
פיצויים בגין כל אחת מההפרות.
לאור מכלול השיקולים דלעיל אני קובע פיצויים בגין הפרת זכויות היוצרים של
התובעת במאמרים בסך 200,000 ₪, להיום.

23. התובעת ביקשה פיצויים גם על יסוד עוולת הגזל, אולם לשם כך היה עליה להוכיח
נזק. בכתב התביעה הועלתה גם העילה של עשיית עושר, ברם היא נזנחה במהלך
המשפט וממילא לא הוכחה.

האחראים ומידת האחריות לנזק של כל אחד מהם

24. היוזמה להעתיק את המאמרים ומימושה היו של הנתבע 2. הלה הצהיר, כי לנתבע
3 לא היתה כל מעורבות בפעילות זו (סעיף 2 לתצהיר עדותו הראשית מיום
28.10.08). בנסיבות אלה, אני מקבל את הטענה, כי לא קמה אחריות אישית
לנתבע 3. "אין מטילים אחריות אישית על אורגן אך מעצם מעמדו בחברה, ויש

בית המשפט המחוזי בחיפה

14 נובמבר 2010
פס"ד

ת"א 454-07 הילה פורת נ' פ.ד פסגות סוכנות לביטוח חיים (1997)
בע"מ, דן פיק, מרדכי שינהאוט

לבחון בכל מקרה ומקרה האם האורגן מקיים בעצמו ובאופן אישי את כל יסודות
העוולה הנזיקית. מודל זה נועד ליתן תוקף לעיקרון האישיות המשפטית הנפרדת
של החברה, ובה-בעת להימנע ממתן חסינות לאורגן המבצע עוולות נזיקיות" (עא
7875/06 אמירה זלץ נ' הכשרת היישוב חברה לביטוח בע"מ (29.11.09), סעיף 12
לפסק הדין של המשנה לנשיאה, א' ריבלין, פורסם באתר האינטרנט של הרשות
השופטת – <http://elyon1.court.gov.il/files/06/750/078/p03/06078750.p03.htm>).
הנתבעים 1 ו-2 אחראים ביחד ולחוד לנזק של התובעת. במסגרת היחסים ביניהם
האחריות מתחלקת באופן שווה.

ג. סיכום

25. התביעה כנגד הנתבעים 1 ו-2 מתקבלת. התובעת לא חזרה בסיכומיה על העתירה
למתן צו מניעה הכלולה בכתב התביעה (שם, סעיף 210 וכן סיכומי התשובה
מטעמה שהוגשו ביום 20.10.2010). אני מבין מכך שאין יותר צורך במתן צו מניעה
בגין שימוש במאמרים. אני מחייב את הנתבעים 1 ו-2, ביחד ולחוד, לשלם לתובעת
סך של 200,000 (מאתיים אלף) ₪, להיום, בצירוף הוצאות משפט, כאשר לצורך
זה בלבד חישוב סכום האגרה יעשה בהתאם לסעדים שנפסקו בפועל (בתוספת
ריבית והפרשי הצמדה מיום הוצאתו בפועל של כל פריט), וכן שכר טרחת עו"ד
בסך 20,000 (עשרים אלף) ₪, להיום.

ניתן היום, ז' כסלו תשע"א, 14 נובמבר 2010, בהעדר הצדדים.

גדעון גינת, סגן נשיא מה